

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW W BYDGOSZCZY

85-097 Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 34
Tel. (0-52) 345-56-44, Fax (0-52) 345-56-17, Tel. Centrala (0-52) 3254-100
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dn. 29.06.2001 r.

Znak: RBG-500-S-02/01/125/RJ

DECYZJA NR RBG –22/2001

Na podstawie art. 11 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319) nie stwierdza się stosowania przez Elbląskie Zakłady Energetyczne S.A. w Elblągu praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii elektrycznej poprzez przerzucenie na odbiorców energii elektrycznej: odpowiedzialności za stan techniczny liczników energii elektrycznej znajdujących się na klatkach schodowych i zabezpieczenie plomb oraz obowiązku dokonywania napraw, remontów i konserwacji urządzeń elektroenergetycznych na odcinku od miejsca dostawy energii elektrycznej do odbiorników energii elektrycznej.

Uzasadnienie

W dniu 15.01.2001 r. do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy wpłynął wniosek Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Malborku (zwanego dalej Wnioskodawcą) o wszczęcie postępowania antymonopolowego przeciwko Elbląskim Zakładom Energetycznym S.A. w Elblągu (zwanymi dalej Zakładem Energetycznym) o stosowanie praktyk monopolistycznych (zgodnie z ustawą z dnia 15.12.2001 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, zwanej dalej ustawą o ochronie (...)-Dz.U. Nr 122, poz.1319- praktyk ograniczających konkurencję) polegających na przerzuceniu na odbiorców energii elektrycznej: odpowiedzialności za stan techniczny liczników energii elektrycznej znajdujących się na klatkach schodowych i zabezpieczenie plomb oraz obowiązku dokonywania napraw, remontów i konserwacji urządzeń elektroenergetycznych na odcinku od miejsca dostawy energii elektrycznej do odbiorników energii elektrycznej.

Wnioskodawca złożył wniosek o wszczęcie postępowania przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na skutek złożenia skargi przez *dane osobowe* kwestionującego:

1/ zapisy umowy sprzedaży energii elektrycznej nr 008928/00, a w szczególności:

a/ § 3 pkt 3.2 stanowiący, iż „naprawa, remont i konserwacja urządzeń elektroenergetycznych na odcinku od miejsca dostawy energii elektrycznej do odbiorników energii elektrycznej włącznie będzie dokonywana przez odbiorcę własnym kosztem i staraniem”,

b/ § 6 pkt 6.2.2 stanowiącego, iż umowa wchodzi w życie z dniem „przejęcia odpowiedzialności odbiorcy za istniejący układ pomiarowy z datą przejęcia obiektu”,

2/ zapisy „praw i obowiązków stron” określających warunki dostawy i odbioru energii elektrycznej, a w szczególności:

a/ § 7 pkt 2 stanowiący, iż odbiorca obowiązany jest do „utrzymywania wewnętrznej instalacji zasilającej i odbiorczej w stanie technicznym zgodnym z wymaganiami określonymi w odrębnych przepisach”,

b/ § 7 pkt 8 stanowiący, iż odbiorca obowiązany jest do „zabezpieczenia przed uszkodzeniem plomb, a w szczególności plomb zabezpieczeń głównych i w układzie pomiarowo-rozliczeniowym”.

W odpowiedzi na powyższe zarzuty Zakład Energetyczny pismem z dnia 26.01.2001r. odpowiedział, iż kwestionowane przez Wnioskodawcę zapisy umowy oraz dokumentu pn. „Prawa i obowiązki stron” zostały zacytowane z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 25.09.2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznej, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. Nr 85, poz. 957) –zwanego dalej „rozporządzeniem przyłączeniowym z 2000 r.”. W piśmie tym Zakład Energetyczny podkreślił, iż w umowie sprzedaży energii elektrycznej strony tej umowy, czyli dostawca (sprzedający- zakład Energetyczny) i odbiorca (kupujący) muszą określić za co ponoszą odpowiedzialność. Wprowadzenie w tej umowie trzeciej strony (wynajmującego, administratora) jest niemożliwe. Uczestnik podkreślił, iż strony umowy najmu winny określić prawa i obowiązki najemcy i wynajmującego. Ponadto Zakład Energetyczny wyjaśnił, iż *dane osobowe* został poinformowany o możliwości przeniesienia licznika do jego mieszkania, jednakże w takim przypadku musiałby ponieść koszty przebudowy instalacji wewnętrznej. *dane osobowe* zaproponowano także (w drodze wyjątku) nieodpłatne zainstalowanie tzw. licznika przedpłatowego w mieszkaniu.

Pismem z dnia 21.03.2001 r. Wnioskodawca odpowiedział, iż jego zdaniem, twierdzenie uczestnika, iż najemca lokalu w umowie najmu powinien ustalić obowiązki wynajmującego jest bezpodstawne. Jednocześnie Wnioskodawca podniósł, iż nieprawdą jest jakoby *dane osobowe* została złożona propozycja nieodpłatnego zamontowania licznika.

Postanowieniem z dnia 20.04.2001 r. wydanym na podstawie art. 44 w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o ochronie (...) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął postępowanie antymonopolowe w sprawie nakazania zaniechania przez uczestnika stosowania praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii elektrycznej poprzez przerzucenie na odbiorców energii elektrycznej: odpowiedzialności za stan techniczny liczników energii elektrycznej znajdujących się na klatkach schodowych i zabezpieczenie plomb oraz obowiązku dokonywania napraw, remontów i konserwacji urządzeń elektroenergetycznych na odcinku od miejsca dostawy energii elektrycznej do odbiorników energii elektrycznej.

Wnioskodawca pismem z dnia 30.04.2001 r. przesłał organowi antymonopolowemu umowę najmu, z której z zapisu § 7 pkt 3 i 4 wynika, iż „naprawy urządzeń ... elektrycznych lokalu polegające na usunięciu uszkodzeń bądź wymianie części zużytych” oraz „naprawy przewodów i osprzętu instalacji elektrycznej lokalu” obciążają najemcę.

Pismem z dnia 9.05.2001 r. Zakład Energetyczny wyjaśnił, iż podstawą wprowadzenia do umowy sprzedaży energii elektrycznej zapisu § 3 pkt 3.2 był § 22 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21.10.1998 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznych, pokrywania kosztów przyłączenia, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz. U. Nr 135, poz. 881) – zwanego dalej „rozporządzeniem przyłączeniowym z 1998 r.” – według którego odbiorca energii elektrycznej jest obowiązany do: „utrzymywania wewnętrznej instalacji zasilającej i odbiorczej w stanie technicznym zgodnym z wymaganiami określonymi w odrębnych przepisach”. Jednocześnie uczestnik postępowania wyjaśnił, iż w związku z wejściem w życie rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r. dostosował nowy wzór umowy sprzedaży energii elektrycznej do wymagań zawartych w w/w akcie prawnym. Zakład Energetyczny wyjaśnił, także, iż *dane osobowe* nie wystąpił dotychczas o przeniesienie licznika do swojego mieszkania. Uczestnik podkreślił, iż w przypadku dostosowania instalacji wewnętrznej zainstaluje bezpłatnie licznik przedpłatowy w mieszkaniu odbiorcy.

Organ antymonopolowy zwrócił się do Zakładu Energetycznego o wyjaśnienie czyją własność stanowią liczniki energii elektrycznej i czy granica eksploatacji została ustalona przed licznikiem czy za licznikiem energii elektrycznej – na co uczestnik odpowiedział pismem z dnia 9.05.2001 r. stwierdzając, iż liczniki energii elektrycznej stanowią własność uczestnika, a granica eksploatacji oraz miejsce dostarczania energii zostało ustalone przed licznikiem. Ponadto uczestnik wyjaśnił, iż podstawą wprowadzenia do umowy sprzedaży § 6 pkt 6.2.2. był § 22 pkt 8 i 9 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r.”.

Wnioskodawca pismem z dnia 8.06.2001 r. odpowiedział przecząco na pismo organu antymonopolowego z 17.05.2001 r. zawierającego zapytanie, czy treść umowy najmu z dnia 28.03.1965 r. była kiedykolwiek zmieniana.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Elbląskie Zakłady Energetyczne posiadają co najmniej dominującą pozycję na lokalnym rynku dostaw energii elektrycznej, tj. na terenie miasta Malborka. Zgodnie z treścią art. 4 pkt 3 ustawy o ochronie (...) przez pozycje dominującą rozumie się „pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%”.

Samo posiadanie przez przedsiębiorcę pozycji dominującej na rynku nie stanowi naruszenia przepisów ustawy o ochronie (...). Naruszenie ustawy powoduje nadużywanie przez podmiot dominujący na rynku posiadanej pozycji.

W niniejszej sprawie postępowanie zostało wszczęte w celu stwierdzenia, czy Zakład Energetyczny nadużywa pozycji dominującej, a co za tym idzie także stwierdzenie czy zostały naruszone przepisy ustawy o ochronie (...).

Analizie poddano kwestionowane przez Wnioskodawcę zapisy umowy sprzedaży energii elektrycznej i „praw i obowiązków stron” dotyczące przerwania na odbiorców energii elektrycznej: odpowiedzialności za stan techniczny liczników energii elektrycznej znajdujących się na klatkach schodowych i zabezpieczenie plomb oraz obowiązku

dokonywania napraw, remontów i konserwacji urządzeń elektroenergetycznych na odcinku od miejsca dostawy energii elektrycznej do odbiorników energii elektrycznej.

Organ antymonopolowy zauważa, iż ani przepisy ustawy z dnia 10.04.1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 z późn. zm.) ani przepisy aktów wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy nie wskazują, czy licznik energii elektrycznej jest elementem sieci elektroenergetycznej czy też instalacji odbiorczej.

Zgodnie z przepisem § 2 pkt 12 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r.” i § 2 pkt 15 „rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r.” przez układ pomiarowo-rozliczeniowy należy rozumieć liczniki i inne urządzenia pomiarowe lub rozliczeniowo-pomiarowe, a także układy połączeń między nimi służące bezpośrednio lub pośrednio do pomiaru i rozliczeń. Zatem licznik służy do pomiaru energii elektrycznej w celu dokonania jej rozliczenia.

Jednakże zgodnie z § 3 pkt 16 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 16.08.1999 r. w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych (Dz. U. nr 74, poz. 836) instalacja elektryczna jest to „układ przewodów i kabli w budynku wraz ze sprzętem i osprzętem elektroinstalacyjnym, urządzeniami, aparaturą rozdzielczą i sterowniczą, układem pomiarowo-rozliczeniowym, urządzeniami zabezpieczającymi i ochronnymi oraz uziemnieniami, mający początek na zaciskach wejściowych wewnętrznych linii zasilających w złączu i koniec na gniazdkach wtyczkowych, wpustach oświetleniowych i zainstalowanych na stałe odbiornikach zasilanych energią elektryczną”, z czego należy wnioskować, iż licznik jest elementem instalacji odbiorczej.

Z przepisu § 19 pkt 2 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r.” i § 13 pkt 3 „rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r.” wynika, iż umowa sprzedaży energii elektrycznej winna określać m.in. miejsce dostawy energii elektrycznej oraz miejsce pomiaru. Natomiast przepisy § 12 ust. 2 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r.” i § 11 ust. 2 „rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r.” wskazują miejsce dostarczania energii elektrycznej dla podmiotów zaliczanych do IV i V grupy taryfowej. Z ich treści wynika, iż miejsca te są zależne od rodzaju przyłącza i mogą nim być:

- 1/ przy zasilaniu z elektroenergetycznej linii napowietrznej przyłączem wykonanym pojedynczymi przewodami fazowymi – zaciski prądowe przewodów przy izolatorach stojąca dachowego lub konstrukcji wsporczej w ścianie budynku, na wyjściu w kierunku instalacji odbiorcy,
- 2/ przy zasilaniu kablem ziemnym lub przyłączem kablowym z linii napowietrznej – zaciski prądowe na wyjściu przewodów od zabezpieczenia w złączu, w kierunku instalacji odbiorcy,
- 3/ przy zasilaniu przyłączem napowietrznym, wykonanym wielożyłowym przewodem izolowanym – zaciski prądowe, o których mowa w pkt 1, lub zaciski prądowe na wejściu do zabezpieczenia w złączu, w zależności od przyjętego rozwiązania technicznego,
- 4/ w budynkach z wieloma lokalami – zaciski prądowe na wyjściu od zabezpieczeń głównych w złączu, w kierunku instalacji odbiorców.

Analizując powyższe przepisy należy wnioskować, iż miejsce dostawy energii elektrycznej i miejsce jej pomiaru nie muszą być tożsame.

Zdaniem organu antymonopolowego należy przyjąć zasadę, iż przedsiębiorstwo energetyczne jest właścicielem licznika (znajduje to potwierdzenie w treści § 21 pkt 3 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r. i § 15 pkt 2 „rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r.” stanowiącym, iż przedsiębiorstwo energetyczne obowiązane jest do instalowania na własny koszt układów pomiarowo-rozliczeniowych w przypadku podmiotów zaliczonych do grup przyłączeniowych IV-VI), co nie wyłącza jednakże obowiązków odbiorców wynikających z § 22 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r.” i § 16 „rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r.”

Organ antymonopolowy podziela stanowisko uczestnika, iż kwestionowane zapisy § 6 pkt 6.2.2 umowy i 7 pkt 2 i 8 „praw i obowiązków stron” wynikają z przepisów § 16 pkt 7,8,9 „rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r. „ (i § 22 pkt 8 i 9 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r.”), z których wynika, iż odbiorca jest obowiązany do:

- zabezpieczenia przed uszkodzeniem plomb, a w szczególności plomb zabezpieczeń głównych i w układzie pomiarowo-rozliczeniowym,
- niezwłocznego poinformowania przedsiębiorstwa energetycznego o zauważonych wadach lub usterkach w układzie pomiarowo-rozliczeniowym i o innych okolicznościach mających wpływ na możliwość niewłaściwego rozliczenia za energię elektryczną oraz o powstałych przerwach w dostarczaniu energii elektrycznej lub niewłaściwych jej parametrach,
- dostosowania swoich urządzeń do zmienionych warunków funkcjonowania sieci, o których został uprzednio powiadomiony.

Ponadto zapis § 3 pkt 3.2 umowy należy uznać za tożsamy z przepisem § 22 pkt 2 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r.” i § 16 pkt 2 „rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r. stanowiących, iż odbiorca energii elektrycznej jest obowiązany do utrzymywania wewnętrznej instalacji zasilającej i odbiorczej w stanie technicznym zgodnym z wymaganiami określonymi w odrębnych przepisach.

Organ antymonopolowy zauważa, iż także Sąd Antymonopolowy w wyroku z dnia 8.09.1999 r. (sygn. akt XVII Ama 98/98/E) stwierdził, iż za stan instalacji wewnętrznej odpowiada odbiorca, bowiem „jeśli posiadana przez odbiorcę wewnętrzna instalacja zasilająca i odbiorcza nie spełnia wymogów określonych w odrębnych przepisach, zasadna jest odmowa przedsiębiorstwa energetycznego przyłączenia odbiorcy do sieci elektroenergetycznej. W sytuacji, gdy przedsiębiorstwo energetyczne nie ponosi odpowiedzialności za należyty stan techniczny wewnętrznej instalacji zasilającej i odbiorczej, odbiorca nie może skutecznie domagać się od przedsiębiorstwa energetycznego doprowadzenia tej instalacji do wymaganego stanu technicznego, chociażby nawet pociągało to za sobą koszty przekraczające jego możliwości finansowe”.

Ustosunkowując się natomiast do podniesionej przez wnioskodawcę kwestii odpowiedzialności odbiorców za stan liczników zlokalizowanych na klatkach schodowych i zabezpieczenie plomb organ antymonopolowy zajmuje stanowisko, iż w powołanych przepisach nie zostały rozróżnione obowiązki odbiorców energii elektrycznej z uwagi na miejsce zlokalizowania licznika energii. Skoro *lege non distinguente nec nostrum est distinguere* („Tam gdzie ustawa nie wprowadza rozróżnienia nie naszą jest rzeczą wprowadzać rozróżnienie. Czego prawo nie rozróżnia tego nie należy rozróżniać”). Należy zatem przyjąć, iż na odbiorcę zostały nałożone określone obowiązki bez względu na to gdzie znajduje się licznik (*vide*: § 22 „rozporządzenia przyłączeniowego z 1998 r.” i § 16 „rozporządzenia przyłączeniowego z 2000 r.”).

Odnosząc się do zarzutu Wnioskodawcy, iż twierdzenie Zakładu Energetycznego, że najemca w umowie najmu powinien określić obowiązki wynajmującego m.in. w zakresie odpowiedzialności za stan instalacji elektrycznej pozbawione jest podstawy, organ antymonopolowy uważa ten zarzut za chybiony. Strony umowy najmu zawierają bowiem tą umowę na zasadzie swobody umów. Z przesłanej zaś przez Wnioskodawcę umowy najmu wyraźnie wynika, iż strony w § 7 pkt 3 i 4 ustaliły, iż obowiązek ten obciąża najemcę. Organ antymonopolowy ubocznie zauważa, iż *dane osobowe* obciążają zatem nie tylko obowiązki wynikające z „rozporządzenia przyłączeniowego” ale także obowiązki wynikające z umowy najmu.

Mając powyższe na uwadze należało orzec jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej stronom służy odwołanie do Sadu Okręgowego-Sądu Antymonopolowego w Warszawie za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszej korespondencji.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy

Andrzej Chajęcki

Otrzymują:

- 1/ **Pan Jarosław Kruczkowski**
Powiatowy Rzecznik Konsumentów
Starostwo Powiatowe w Malborku
Pl. Słowiański 17
82-200 Malbork

- 2/ **Zarząd**
Elbląskich Zakładów Energetycznych S.A.
ul. Energetyczna 20
82-300 Elbląg